

KD + FACKET = SANT

Kristdemokraternas syn på facklig verksamhet

Kristdemokraterna

Juli2010

FÖRORD.....	3
INLEDNING.....	4
1. KRISTDEMOKRATERNA – GENOM HISTORIEN POSITIVA TILL FACK.....	5
2. ”PARTIPOLITISKT OBEROENDE FACKFÖRENINGAR”	7
3. FACKFÖRENINGSP pluralism I EUROPA	11
4. KRISTET SOCIALA FACK I EUROPA I DAG	13
5. ALLIANSENS FÖRÄNDRINGAR I ARBETSRÄTTEN	16
6. NÅGRA KONKRETA FÖRSLAG FÖR ATT YTTERLIGARE STÄRKA ARBETSTAGARNAS STÄLLNING.....	17

Förord

Den svenska modellen med starka fackföreningar och arbetsgivarorganisationer har varit en av hörnstenarna i Sveriges välfärdsbygge. Modellen är också ett gott exempel på hur det civila samhället kan ta ansvar för att lösa viktiga uppgifter och göra det på ett bättre sätt än vad som hade varit fallet med statlig inblandning. Arbetsmarknadens parter har genom förhandlingar kunnat sluta avtal som har gett de anställda bra anställningsvillkor och reallöneökningar samtidigt som freden på arbetsmarknaden har bevarats. Vid internationella jämförelser hör Sverige till de länder med minst antal konflikt dagar på arbetsmarknaden. Under 1990-talet var det bara fyra EU-länder som hade färre konflikt dagar än Sverige.

Ibland vågar inte anställda själva höja sin röst, med risk för att mista jobbet. Därför är det viktigt att arbetstagare kan gå med i en facklig organisation för att sluta sig samman och kräva sin rätt. Rätten att organisera sig är grundläggande för den kristdemokratiska ideologin. Vi anser det viktigt att man kan påverka sin vardag, sin arbetsplats för att förändra till det bättre.

Många kristdemokratiska partier i Europa men även Latinamerika har haft ett nära samarbete med fackliga rörelser. I rapporten framgår hur viktig fackföreningsrörelsen varit för uppkomsten av dagens kristdemokratiska partier runt om i Europa. Vi tror dock att det är viktigt att fackföreningarna är partipolitiskt obundna. Att de verkar som påverkare på politiker, men inte som en del av politiken. Vi tror att man på så sätt skapar bästa förutsättningar för arbetstillfällen och ett hållbart arbetsliv.

Vi vill med denna rapport visa på den kristdemokratiska rörelsens engagemang i fackliga frågor. Vi vill också att rapporten ska vara ett underlag för samtal med fackligt aktiva för att därigenom bidra till att utveckla vår politik på detta område. Rapporten bildar också en kunskapsbas för det egna partiets medlemmar.

Mot bakgrund av de debatter som förts under mandatperioden – kring Laval, LAS och kollektivavtal – är det också viktigt att peka på det stöd som finns för den svenska modellen, och att detta inte är förbehållet enbart vänstern!

Bakom rapporten står riksdagsledamot Désirée Pethrus Engström, ordförande i Kristdemokraternas fackligt sociala råd, ledamot i arbetsmarknadsutskottet samt ersättare i EU-nämnden och Lennart Sacrédeus, vice ordförande i det fackligt sociala rådet, ledamot i skatteutskottet samt ersättare i arbetsmarknadsutskottet. Ola Nilsson, politiska sekreterare vid Kristdemokraternas riksdagskansli, har fungerat som sekreterare. Dessutom har politiskt sakkunnig Fredrik Hardt bidragit till innehållet.

Stockholm 3 juli 2010

Stefan Attefall
gruppledare för Kristdemokraterna i riksdagen

Inledning

Små naturliga gemenskaper och det civila samhället är en viktig del av den kristdemokratiska samhällssynen. Familjen utgör den mest grundläggande gemenskapen i samhället, och spelar en viktig roll för att tillgodose familjemedlemmarnas olika behov. På ett liknande sätt har fackliga organisationer en värdefull uppgift på arbetsplatsen för att tillgodose och verka för att förbättra arbetstagarnas situation och villkor. Det är något grundläggande värdefullt att individer kan göra aktiva val för att bli del av en större gemenskap. Och det är naturligt att organisera sig i sin närmiljö vare sig det är i skola, arbetsliv eller på fritiden.

Tillsammans – i fackföreningar – blir arbetstagarna starkare, precis som en familj är starkare än dess enskilda medlemmar. Ensam är aldrig stark!

En mycket stor andel av arbetstagarna i Sverige är medlemmar i en facklig organisation; de tre fackliga centralorganisationerna har tillsammans ca 3,4 miljoner medlemmar. Under de senaste åren har dock antalet medlemmar minskat något, och dessutom har många lämnat arbetslöshetsförsäkringen. Där behöver vi göra mer för att fler ska omfattas av den. Därför ser vi fram emot den stora utredning som nu ska påbörjas kring social- och arbetslöshetsförsäkringen.

Varför många lämnar fackföreningar och a-kassa beror naturligtvis delvis på att samhället förändras, men också på att fackföreningarna - och a-kassorna – inte lyckats anpassa sig till förändringarna.

Även om medlemsavgiften i facket inte längre är avdragsgill och avgiften till a-kassan höjts, har det dock skett ekonomiska reformer, inte minst genom jobbskatteavdraget, som mer än väl kompenserar dessa höjningar, varför det inte borde ha funnits anledning att lämna medlemskap i fack och a-kassa i den omfattning som skedde. En viss återströmning kan noteras efter den avgiftsnedsättning som skett under 2009.

Kristdemokraterna önskar utifrån våra värderingar se starka parter på arbetsmarknaden, och menar därför att det är ett problem om facket försvagas. Med de samhällsförändringar och omstruktureringar som sker på arbetsmarknaden finns det anledning att anta att partipolitiskt anknutna fackföreningar utgör en del av problematiken. Självklart kan medlemmar i enlighet med föreningsrätten välja att stödja ett parti, vilket också skett med Kristdemokratiska partier i Europa. Men vi tror att det behövs en rågång mellan de två. Det tror vi främjar samhället bäst. Det ökar också chanserna att alla känner sig välkomna till facket, oavsett politisk färg.

---

1. Kristdemokraterna – historiskt positiva till fackföreningar

---

Kristdemokraternas hållning till fackföreningarna är given i Kristdemokraternas principprogram:

”Fackföreningar behövs för att organisera arbetstagare att tillvarata gemensamma intressen.” (s. 34)

I fråga om arbetsmarknaden uttrycks också tydligt vikten av att dessa fack har en stark ställning i samhället:

”Starka och partipolitiskt oberoende fackföreningar är en oundgänglig del av ett demokratiskt samhälle för att tillvarata löntagarnas rättigheter och intressen och skapa effektiva samarbetsformer mellan arbetsgivare och arbetstagare. Företagsdemokratiska ska vara så utformad att såväl kapital- som arbetsinsats berättigar till inflytande och medbestämmanderätt. En positiv samverkan grundad på ömsesidigt förtroende mellan alla i ett företag ska eftersträvas.” (s. 129)

Här uttrycks också vikten av ”partipolitiskt oberoende fackföreningar” som är ett viktigt tema i denna rapport.

Att Kristdemokratiska bland annat bygger på en positiv inställning till starka och oberoende fackföreningar är ett historiskt faktum. Efter nationalsocialismens fall i mitten av förra seklet växte kristdemokratiska partier snabbt fram som en ny och självständig politisk kraft i Europa. Avgörande var att denna rörelse inte var komprometterad av nationalsocialism, fascism eller kommunism.

Kristdemokraternas framväxt i Europa är också oskiljaktigt sammanbunden med de kristet sociala fackföreningarna som hade börjat växa fram på kontinenten. Kristdemokraternas partiprogram beskriver hur vissa rötter finns i 1800- och det tidiga 1900-talets kristligt sociala partier, och hur kristligt sociala fackföreningsrörelser var ett viktigt stöd för dessa partier (s. 8).

Kristdemokraternas principprogram pekar också på hur fackföreningar enligt den kristdemokratiska samhällssynen är en av de naturliga gemenskaperna. Dessa utgör tillsammans ”stommen i samhället”, och varje sådan naturlig gemenskap har ”ett grundläggande värde i sig”:

”Värdet ger dem rättigheter och skyldigheter gentemot sina medlemmar men också gentemot andra gemenskaper och nivåer. Enligt vår mening har dessa naturliga gemenskaper också rättigheter att utifrån sina ändamål förverkliga allmänt giltiga och grundläggande värden. Dessa värden behöver inte vara identiska för alla gemenskaper. Frihet är emellertid ett grundläggande gemensamt värde...” (s. 10-11)

Utifrån värdet i naturliga gemenskaper följer tanken om subsidiaritet, som lite förenklat skulle kunna beskrivas som en icke hierarkisk samhällssyn. Varje naturlig gemenskap är betydelsefull och har sitt område inom samhället att agera inom. Fackföreningarna fyller exempelvis en given och värdefull funktion inom arbetslivet – liksom arbetsgivarorganisationerna – och därför får staten inte gå in och exempelvis förbjuda arbetare att gå samman i

yrkesförbund (fack). Staten ska inte heller försvaga fackföreningarna, utan stötta dem där så behövs.

Även den svenska modellen kan här sägas ha ett idéhistoriskt stöd i kristdemokratin, eftersom beslut – utifrån subsidiaritetsprincipen – bör fattas så nära dem det berör som möjligt, och fackföreningen och arbetsgivarorganisationen står ju närmare de berörda än staten: ”Det en gemenskap på ett ändamålsenligt sätt kan sköta ska den också få sköta. De överordnade gemenskaperna har en skyldighet att stödja där så behövs och detta stöd måste också respektera de enskilda människornas rättigheter och gemenskapernas eget kompetensområde.” (s. 11)

I denna fråga finns slutligen grunden redan i principprogrammet för den gränsdragning som under senare tid tydliggjorts av Kristdemokraternas partiledare Göran Hägglund om att människor – och olika gemenskaper, såsom fackföreningarna – måste få utökad frihet och mer självbestämmande. I Kristdemokraternas principprogram sägs tydligt att ”Allt är inte politik”:

”Allt är inte politik. Alla människor och alla naturliga gemenskaper ska ha frihet och rättigheter att fullfölja sina livsmål. Goda förutsättningar för ett levande civilt samhälle, vid sidan av det offentliga, är mycket viktiga. Människor ska bestämma över sina egna liv; familjer till exempel över sin egen barnomsorg; fackföreningar och arbetsgivare över sina verksamhetsområden och avtal. Politiker måste motstå frestelsen att i onödan lägga sig i. Politiken ska skapa regler, ramar och förutsättningar genom bland annat lagstiftning.” (s. 15)

Du kan läsa hela Principprogrammet här:

<http://www.kristdemokraterna.se/VarPolitik/Principprogram.aspx>

---

2. ”Partipolitiskt oberoende fackföreningar”

Utifrån den kristdemokratiska synen på det civila samhället menar vi att det är angeläget att engagera sig för en starkare fackföreningsrörelse i Sverige. Det är viktigt att engagera sig och ta ansvar för såväl sin arbetsplats som arbetslivet i stort. Alla arbetare har rätt till trygghet i vardagen. Ingen ska bli utnyttjad. Alla människor har lika värde. Frågor om jämställdhet, antidiskriminering och mänskliga rättigheter är självklart centrala inom kristdemokratins utifrån våra rötter.

Men frågan har också väckts huruvida det går att vara medlem i ett av facken inom Landsorganisationen (LO) och samtidigt vara engagerad i ett annat parti än Socialdemokraterna. Ja, det är sannolikt inte ett problem. Men om man vill gå från att vara medlem till att också ha förtroendeuppdrag inom den förening – den fackliga organisation – man tillhör, finns risken att man stöter på problem.

Den behandling kristdemokraten Joakim Widell utsattes för under hösten 2009 illustrerar detta problem:

Exemplet Joakim Widell & Svenska Transportarbetareförbundet

Joakim Widell hade av sina arbetskamrater blivit invald i den lokala sektionsstyrelsen på sin arbetsplats, men även suttit i avdelningsstyrelsen och i det fackligt politiska utskottet (FAPU) inom Transport.

Mitt under pågående mandatperiod uppmanades han dock, av den fackliga representanten på Transport avdelning 19 Mälardalen, att lämna sina fackliga förtroendeuppdrag inom FAPU och som politisk ansvarig i avdelningen.

Det enda skälet till detta var att han också är engagerad i Kristdemokraterna.

Efter uppmaningen vände Joakim Widell sig till Transports förbundsordförande Lars Lindgren för att få ett klargörande. Var detta korrekt? Svaret kom en månad senare, genom Transports tredje vice ordförande Martin Virenius: Man kan inte arbeta politiskt i facket och samtidigt ”arbeta för ett parti som driver en anti-facklig politik i regeringsställning”.

Utan att själv ha begärt entledigande, klubbade styrelsen också igenom Joakim Widells ”avsägelse” i FAPU och som politiskt ansvarig i avdelningen.

Detta är naturligtvis exkluderande mot Joakim Widell och demokratiskt nonchalant mot dem som valt honom som sin representant. Även om han fick behålla sina uppdrag i avdelningsstyrelsen och sektionen, så var han inte välkommen på alla nivåer i facket.

Det som drabbade Joakim Widell väcker en mängd principiellt viktiga frågor:

Att det välkomnas att man betalar sin fackföreningsavgift, men att man sedan inte kan väljas till alla funktioner i den organisation man är medlem i, brukar inte betraktas som särskilt demokratiskt i förenings-Sverige.

Än mer problematiskt blir det när tjänstemän – av partipolitiska skäl – sätter sig över den direkta medlemsdemokratin och demokratiska omröstningar som gjorts av medlemmarna. Säger detta något om demokratin i övrigt inom LO?

Den inskränkta och intoleranta inställning Transports tredje vice ordförande Martin Virenius ger uttryck för – att Joakim Widell engagemang för Kristdemokraterna skulle vara anti-fackligt – måste väl också sägas motbevisas av att samme Joakim Widell har ett faktiskt fackligt engagemang. Den okunskap och historielöshet som avslöjas högt upp i ledningen för ett LO-förbund, vad gäller synen på Kristdemokraternas inställning till fackföreningsrörelsen, borde även föranleda djupgående diskussioner om tolerans och icke-diskriminering inom LO.

Tyvärr är Joakim Widells fall inte heller unikt, utan det har hänt flera gånger att kristdemokrater utestängts från facklig verksamhet inom LO.

I Sverige finns i dag tre centralorganisationer: LO (Landsorganisationen), TCO (Tjänstemännens centralorganisation) och SACO (Sveriges akademikers centralorganisation).

SACO och TCO är partipolitiskt obundna, något SACO förklarar så här: ”Saco är partipolitiskt obundet. Du och andra medlemmar är själva tillräckligt kompetenta att avgöra vilket parti som ni ska rösta på. Vi koncentrerar oss istället på frågor som rör akademikers anställning, utbildning, forskning och arbetsmarknad.”

Mellan 31 december 2008 och 31 december 2009 ökade SACO:s medlemstantal från 588.117 medlemmar till 604.613. Totalt ökade antalet medlemmar med 2,73 procent.¹ Att SACO växer på detta sätt kan till viss del bero på att organisationen är just partipolitiskt obunden, samtidigt som man företräder branscher och yrkesgrupper som utifrån de förändringar arbetsmarkanden i Sverige genomgår utgör tillväxtbranscher.

LO – den centralorganisation som Joakim Widells fackförbund Transport tillhör – är däremot organisatoriskt och ekonomiskt knutet till ett parti; Socialdemokraterna. Samtidigt är LO tydligt med att detta samarbete inte är hugget i sten: ”Det är LO-förbundens medlemmar som genom sina valda ombud på LO-kongressen beslutar om vi ska fortsätta att samverka med socialdemokraterna.”²

Detta skulle kunna ses som positivt, men utifrån fallet Joakim Widell måste frågan ställas om medlemmar inom facket med en annan politisk hemvist än socialdemokraterna de facto utestängs från att bli ombud, så att denna formulering i verkligheten bara är tomma ord!

I så fall finns det en form av ”B-medlemskap” för alla andra fackföreningsmedlemmar än de som tillhör eller sympatiserar med socialdemokraterna; ett B-medlemskap som hindrar dem från att göra facklig karriär eller ens komma ifråga för vissa uppdrag.

LO är också medvetna, utifrån en egen undersökning, om att den partipolitiska kopplingen är en av orsakerna till att ej fackligt anslutna arbetare valt att stå utanför. Den vanligaste orsaken är ”Tveksamhet till nyttan att vara med” (31%) och ”Medlemsavgiftens storlek” (27%). Den tredje vanligaste orsaken är dock ”Facket arbetar för mycket med politik” (6%)

---

¹ <http://www.saco.se/templates/Article.aspx?id=7574&epslanguage=SV>

² <http://www.lo.se>

och dessutom säger ytterligare 2% att de inte är med i facket ”Av principiella skäl” – vilket i några fall får antas vara politiskt och/eller ideologiskt motiverat.³

Kanske är det inte omöjligt att vi kommer att få se samtliga centralorganisationer bli opolitiska i framtiden. Det tror vi hade varit en styrka för medlemmarna. Eftersom politiska beslut i högsta grad påverkar arbetstagarnas situation borde det ligga i medlemmarnas intresse att facken har goda relationer till mer än ett parti.

En fackföreningsrörelse som är ensidigt knuten till ett regeringsalternativ innebär för medlemmarna att deras intressen inte kan tillgodoses lika väl som om facket stod på god fot med båda regeringsalternativen i Sverige. För att tillvarata medlemmarnas intresse bör det därför, i dagens moderna samhälle, finnas ett intresse från fackens sida att via sina medlemmar ha starka relationer till såväl Allians för Sverige som det röd-gröna alternativet.

I fallet Joakim Widell är det naturligtvis även märkligt att en medlem som tillhör ett av regeringspartierna inte ses som en resurs utan en belastning. Frågan är om ”entledigandet” verkligen tjänade medlemmarnas intresse eller maktsfären LO-Socialdemokraterna?

I takt med att Allians för Sverige fortsätter att leda utvecklingen i Sverige, är det rimligt att tro att fler och fler medlemmar i facken kommer att kräva ett närmande till Alliansen. Vi menar att det kan ske utan att facket därmed skulle behöva överge sina värderingar. Tvärtom! vilket vi också har visat med Kristdemokraternas principiella inställning till fackföreningarna.

Det kan också vara viktigt att i sammanhanget påpeka att partsmodellen, som vi försvarar inom arbetslivet, inte är den som råder inom riksdagen eller politiken i stort. I riksdagens och regeringens arbete är det viktigt att politiska makthavare tillvaratar såväl arbetstagarnas som arbetsgivarnas intresse, i syfte att stärka samhällsgemenskapen och verka för det allmänna bästa. Det finns legitima krav från olika sidor i samhället, och det är fel om politiken inte ser till hela folkets bästa, utan enbart till de delar av samhället som politikerna – eller ett helt politiskt parti – har särskilt starka band till. Detta är frågor som behöver diskuteras mer.

Vi vill:

- Uppmuntra arbetstagare som tillhör Kristdemokraterna att engagera sig för att stärka fackets ställning på sin arbetsplats, och ta förtroendeuppdrag inom fackförbund tillhöriga såväl TCO och SACO som LO där de har sina arbetskamraters förtroende.
- Uppmuntra till fördjupade samtal mellan Allians för Sverige och de fackliga centralorganisationerna. Vi lovar att Kristdemokraterna kommer att stå främst i ledet för dessa samtal.
- Uppmuntra kristdemokratiska medlemmar inom LO-förbunden – liksom medlemmar tillhöriga de andra riksdagspartierna – att föra upp frågan till debatt om den fortsatta, ensidiga samverkan med Socialdemokraterna är det bästa sättet att tillvarata de fackliga medlemmarnas intresse och värna fackets oberoende.
- Uppmana LO och dess förbund att ha en genomgripande debatt om den demokratisyn som exemplet Joakim Widell illustrerar där gängse demokratiska regler inom förenings-Sverige så flagrant frångicks – bland annat med avseende på respekt för genomförda, demokratiska val och möjligheten för medlemmar att också inneha alla förtroendeuppdrag. Det tycks behövas en djupgående diskussioner om tolerans och icke-diskriminering inom

---

³ LO (oktober 2009) ”Stärkt medlemsrekrytering – gemensamma strategier”

[http://www.lo.se/home/lo/home.nsf/unidView/F93ED59F9113E5EAC12576620035228D/\\$file/Starkt_medlemsrekrytering.pdf](http://www.lo.se/home/lo/home.nsf/unidView/F93ED59F9113E5EAC12576620035228D/$file/Starkt_medlemsrekrytering.pdf)

LO, men även historisk kunskap om var exempelvis Kristdemokraterna står i relation till fackföreningsrörelsen. Det är stötande om man inom fackförbunden inte bara accepterar, utan bygger sin verksamhet på att det finns ett A- och ett B-medlemskap beroende på din politiska hemvist.

---

3. Fackföreningspluralism i Europa

Syftet med denna rapport är att på ett principiellt plan lyfta upp frågor som rör fackföreningspluralism och möjligheten för alla medlemmar – oavsett politisk hemvist – att också ha ett fackligt medlemskap och engagemang.

När ett fackföreningsförbund har en dominerande ställning inom en yrkessektor, och detta förbund samtidigt har en partipolitisk koppling, förstår alla att detta är problematiskt på mer än ett sätt. Inte minst handlar det om hur en del av fackföreningsavgiften används till att ekonomiskt stödja ett parti, som en stor andel av medlemmarna får antas inte sympatisera med. Grundtanken om det individuella stödet för ett politiskt parti och den enskildes rösträtt i politiskt hänseende frångås när en hel organisation tar ställning för alla sina medlemmars räkning på detta sätt.

I Sverige finns ingen tradition av ideologisk och värderingsmässig pluralism bland fackföreningarna. På kontinenten ser det annorlunda ut, och där finns såväl socialistiska som liberala och kristet sociala fack.

Att det finns fackföreningar med olika ideologiska grund borde kunna betraktas som en styrka även i Sverige. Vi har tidigare pekat på hur det tycks vara en styrka för en centralorganisation att vara partipolitiskt obunden. LO är också medvetet om att en inte oansenlig minoritet av de som väljer att stå utanför facket gör det på grund av att de upplever att facket är för politiskt engagerat.

I Sverige finns generellt inte någon fackföreningspluralism inom ett givet yrkesområde, även om det förekommer överlappningar mellan de olika centralorganisationerna och deras medlemsfack.

I Sverige finns dock redan en viss form av fackföreningspluralism, som tydliggörs just genom LO, TCO och SACO. Fackföreningspluralismen i Sverige begränsar sig nämligen till att det finns olika centralorganisationer för arbetare, tjänstemän och akademiker. Detta har generellt inte setts som ett problem. Därför borde det också gå att bejaka det positiva med en pluralism inom olika branscher och yrkesgrupper.

Problemet med fackföreningspluralism inom en bransch eller ett yrkesområde brukar anses vara att arbetarna blir svagare om inte alla företräds av samma fackliga organisation. Vi förnekar inte att det skulle kunna vara så, men tror också att utvecklingen inom arbetsmarknaden i Sverige kommer leda till så stora förändringar inom de närmaste årtiondena att detta ändå kan tänkas bli verklighet.

Det är angeläget med en hög organisationsgrad, och fackföreningspluralism ökar förutsättningarna för detta, när fler kan känna sig hemma i något av flera fackförbund. Färre människor skjuts bort av ideologiska skäl, om det finns flera alternativ att välja mellan.

Visserligen tror vi att det är mycket värdefullt att det finns en gemensam idémässig grund hos fackföreningen och de politiska partierna, däremot är frågan hur det – ur ett medlemsperspektiv – är att betrakta när det även finns en ekonomisk och organisatorisk sammanblandning.

Kristdemokraterna har goda relationer till TCO och SACO, och det finns ett intresse från dessa centralorganisationers sida att bygga på relationerna. Men vi tror också att det ligger i arbetarnas och fackföreningsmedlemmarnas intresse att LO börjar bygga relationer till såväl Kristdemokraterna som andra partier vid sidan av Socialdemokraterna.

Inte minst på kontinenten, men även i andra delar av världen, finns en lång historia av kristet sociala fackföreningar. För de svenska centralorganisationerna måste sammanslagningen 2006 av de båda världsvida samarbetsorganisationerna ICFTU (International Confederation of Free Trade Unions) och WCL (World Confederation of Labour) till ITUC (International Trade Union Confederation) ha tjänat som en påminnelse om detta.

WCL var samarbetsorganisationen för de kristet sociala fackföreningarna som hade utvecklats till att också omfatta andra idé- och värderingsburna fackliga organisationer. Det finns här en tradition av att visa förståelse för icke-materiella värden som grundar sig på kulturella, själsliga och religiösa erfarenheter.

Alla de tre centralorganisationerna i Sverige är i dag medlemmar i ITUC.

Det särskilda värde som kristet sociala fackföreningar har fört med sig är bland annat att:

- Medvetenheten om det ömsesidiga beroendet är starkare. Det finns därför en önskan att nå det gemensamma bästa, tillsammans med arbetsgivarsidan, när andra fackföreningsrörelser präglas av antagonism och konfrontationstänkande.
- Det finns en mer pragmatisk och bejakande syn på den sociala marknadsekonomin, och ingen strävan efter statligt ägande och planekonomi såsom varandes mål att nå ett socialistiskt ”paradis”.
- Andliga värden bejakas liksom andlighetens värde för samhället.
- Det finns ett tydligare familjeperspektiv.

På dessa områden skiljer sig således de kristet sociala fackföreningarna från de socialistiska. I övrigt är syftet det samma genom arbete för arbetarnas löner, arbetsvillkor, arbetsmiljö osv.

Detta arv förvaltas nu alltså av ITUC, som även LO, TCO och SACO tillhör.

---

4. Kristet sociala fackföreningar i Europa i dag

I Sverige är det ganska okänt att det finns kristet sociala fackföreningar på kontinenten. Det är viktigt att ha information om hur den fackliga rörelsen ser ut i ett internationellt perspektiv. Och där finns fackföreningar som kan betecknas som ”kristet sociala fack”. Där är nog den polska fackföreningsrörelsen Solidaritet sannolikt den mest kända kristet sociala fackföreningsrörelsen.

Kristna fackföreningar i Europa finns i ett antal länder, och andelen i procent av totalt fackföreningsmedlemskap över tid, i några västeuropeiska länder framgår av nedanstående tabell:

Tabell: Kristna fackföreningars andel av totalt fackföreningsmedlemskap⁴

	Österrike	Belgien	Frankrike*	Tyskl	Italien*	Nederländerna		Schweiz
						Katolsk	Prot	
1900		26,0						
1910	8,6	41,8		8,6		11,0	4,1	1,6
1920	6,4	18,6	5,1	10,1		23,5	11,3	6,0
1930	13,7	28,8	8,5	9,2		22,1	11,9	9,4
1940		38,4	9,6			23,7	14,9	13,0
1950		46,0	9,0	0,0	21,4	25,6	13,7	7,0
1960		48,4	16,7	2,6	34,8	29,4	16,0	10,2
1970		50,6	1,9/17,5	2,4	32,9	25,6	15,3	11,3
1980		49,9	3,1/20,5	3,0	33,6	18,0	17,6	11,0
1990		52,7	5,0/21,7	3,2	33,7		18,8	12,3

Belgien

Algemeen Christelijk Vakverbond-Confédération des Syndicats Chrétiens är den större av de två dominerande fackförbunden. Organisationen är särskilt stark i den holländsk-talande delen Flandern. Redan 1886 bildades en föregångare till organisationen som därefter har vuxit sig stark. Kristna fackföreningar utvecklades ofta i samband med utvecklingen kooperativ och sparbanker. År 1901 fanns det 62 kristna föreningar med 11.000 medlemmar. Medlemsantalet växte till 40.000 och 1909 delades organisationen i en holländsk-talande och en fransktalande del. I samband med den tyska ockupationen av Belgien 1940 avslutades den traditionella verksamheten, men den återupprättades samma dag som Bryssel befriades från ockupationen.

Under 1970-talet ökade den regionala självständigheten i tre regioner (Bryssel, Flandern och Wallonien). Idag finns 22 regionala förbund och 150 lokala sekretariat. Under Willy Peirens ledarskap på 1980-talet utvecklades ett närmare samarbete med socialistisk inriktning. Organisationen har inga formella band med något politiskt parti, utan har valda kandidater från olika politiska partier.

---

⁴ * Statistiken för Italien och de högre talen för Frankrike åren 1970, 1980 och 1990 ingår inte i formellt kristna fackföreningar men räknas ändå som sådana i vissa sammanhang.
Källa: Van Voss, Lex Heerma m.fl., 2005.

De huvudsakliga prioriteringarna under 1990-talet har varit sysselsättning, socialförsäkringsfrågor och ett rättvist skattesystem. År 2002 genomfördes en omorganisation i ett försök att bryta den traditionella tudelningen av löntagare i arbetare och tjänstemän. Numera grupperas löntagare efter sin yrkesmässiga tillhörighet och inte efter om man är arbetare eller tjänsteman.

Frankrike

Fackföreningar i Frankrike influerades av social katolicism i slutet av 1800-talet och år 1919 bildades formellt en fackförening med just denna koppling till social katolicism. Organisationen bestod då av 321 fackföreningar med nästan 100 000 medlemmar. Under andra världskriget upplöstes all fackföreningsverksamhet av nationalsocialisterna och Vichyregimen, för att i samband med krigets slut återupptas igen.

I slutet av 1940-talet påbörjades processen med en försvagning av kopplingen till den katolska kyrkan. Organisationen delades upp i två delar på 1960-talet där en minoritet behöll det gamla namnet och inriktningen, medan en majoritet bildade en mer sekulariserad organisation.

Den kristna fackföreningen är idag betydligt svagare än de tre nationella allmänna fackförbunden. I arbetsplatsval får företrädare drygt 5 procent av rösterna, men organisationen har starkare stöd i vissa regioner i nordöst (Alsace, Lorraine) och nordväst (Nord-Pas-de-Calais) och inom vissa yrken (privat utbildning, hälsa, social verksamhet m.fl.)

Tyskland

År 1959 bildades Christliche Gewerkschaftsbund Deutschlands som har en socialt kristen inriktning. Organisationen är dock inte närmare sammankopplad med religiösa rörelser. Organisationen består av 16 anslutna förbund med såväl arbetar- och tjänstemannainriktning samt offentligt anställda. Organisationen hade år 1991 cirka 311 000 medlemmar. Sedan några år är kristdemokraten Ingrid Sehrbrock (CDU) vice ordförande för denna stora organisation.

Italien

Confederazione Generale Italiana del Lavoro (CGIL) bildades av socialister, kommunister och kristdemokrater år 1944, men spänningarna i organisationen tilltog när kristdemokraterna blev det mest framträdande ideologiska partiet i valet 1948. År 1950 lämnade både socialister och kristdemokrater organisationen som därefter dominerades av anhängare till kommunistpartiet.

Confederazione Italiana Sindacati Lavoratori (CISL) bildades 1950 genom en delning av IGCL. Ursprungligen fick den stöd av den romersk katolska kyrkan. Organisationen har en diversifierad medlemsammansättning, med bl.a. offentligt anställda och egenföretagare. Organisationen har också en stor andel pensionärer och 1999 översteg pensionärerna 50 procent. Under 1980- och 1990-talet minskade antalet arbetande medlemmar med cirka 25 procent. Många av de anslutna medlemmarna har en katolsk inriktning och en kristdemokratisk tradition.

Organisationen har varit kritisk till regeringen när det gäller klyftorna mellan Nord- och Syditalien avseende sysselsättning och när det gäller avsaknaden av åtgärder för att minska skattetrycket på familjer. Organisationen säger sig inte bara värna om etablerade på arbetsmarknaden, utan även dem som arbetar oregelbundet, hemarbetande, informellt arbetande, handikappade och äldre. Organisationen accepterar att den södra delen av Italien behöver

en ökad löneflexibilitet, marknadsreglering och andra skattenivåer om sysselsättningen där skall öka.

Nederländerna

Innan andra världskriget var fackföreningsrörelsen indelad i tre inriktningar varav en inriktning var romersk katolsk och protestantisk. Christelĳjk Nationaal Vakeverbond bildades 1909 och fick snabbt en protestantisk inriktning. Organisationen betonar fortfarande sin kristna bas och de kristna värderingarna av rättvisa och solidaritet, men är oberoende av politiska partier.

Organisationen har starkt internationellt fokus. En fråga som drivits är en kampanj mot att multinationella företag och regeringar investerar i länder som bryter mot ILO:s erkända konventioner. Organisationen har också försökt involvera världshandelsorganisationen (WTO) i detta arbete. Organisationen har en ungdomsorganisation, en kvinnoförening och ett studieinstitut.

Schweiz

Travail Suisse bildades 2002 genom en sammanslagning av flera förbund varav Christian Trade Unions var en. Ursprungligen bildades det kristna fackförbundet 1907 av en katolsk rörelse. Den har hela tiden haft en kristen inriktning och sedan tidigare en koppling till Christian Democratic People's Party.

Några kristet sociala fackföreningsrörelser i Europa

Tyskland

Christliche Gewerkschaftsbund Deutschlands (ca 300 000 medlemmar)
www.cgb.info

Belgien

Algemeen Christelijk Vakverbond-Confédération des Syndicats Chrétiens (ca 1,7 milj)
<http://www.acv-online.be/>

Holland

Christelĳjk Nationaal Vakeverbond (ca 340 000 medlemmar)
<http://www.cnv.nl/>

Danmark

Kristelig Fagbevægelse (ca 98 000 medlemmar/170 000 i a-kassan)
www.krifa.dk

Luxemburg

Lëtzebuenger Chrëschtliche Gewerkschafts-Bond - Confédération Luxembourgeoise des Syndicats Chrétiens
(ca 40 000 medlemmar)
www.lcgb.lu

Internationellt

Flera av dessa fackföreningsrörelser har en internationell samarbetspartner i International Trade Unions Confederation som organiserar "värdeorienterade" fackföreningsrörelser:
www.ituc-csi.org

---

5. Alliansens förändringar i arbetsrätten

Sedan regeringen tillträdde för fyra år sedan har Kristdemokraterna tillsammans med sina Allianskollegor genomfört flera förändringar för att göra arbetsrättslagstiftningen tryggare och samtidigt främjat rörligheten på arbetsmarkanden. Bland annat har vi:

Infört en ny tidsbegränsad anställningsform; allmän visstidsanställning. Den innebär att en arbetsgivare har möjlighet att anställa en person under maximalt 24 månader. Syftet är att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden så att de som står långt ifrån har möjligheter att komma in. Samtidig är det viktigt att betona att man begränsat vikariatsanställningar till två år. Efter dessa två år övergår vikariatet till en tillsvidareanställning.

Infört en rätt till ledighet för att på grund av sjukdom pröva annat arbete. Syftet är att det ska bli lättare för sjukskrivna personer att pröva annat arbete. Syftet är att det ska bli lättare för sjukskrivna personer att pröva annat arbete och därmed öka möjligheten att komma tillbaka till arbetsmarknaden.

Förändrat semesterlagen, bland annat genom att införa en ny regel som garanterar exempelvis långtidssjuka betald semesterledighet i större omfattning när de återgår i arbete.

---

6. Några konkreta förslag för att ytterligare stärka arbetstagarnas ställning

---

Inom European People's Party (EPP) – samarbetsorganisationen för Kristdemokratiska partier i Europa – finns ett starkt engagemang för fackföreningsrörelsen. Kristdemokraterna har alltid erkänt rätten att bilda fackföreningar och dessa förenings stora betydelse för att skapa ekonomisk rättvisa och värna ett pluralistiskt samhälle.

Det är också därför Kristdemokraterna i Sverige under många år haft ett Fackligt socialt råd. Många av medlemmarna i rådet är starkt engagerade i sina respektive fackliga organisationer. Men det är inte heller ovanligt att det, inte minst inom LO:s fackförbund, uppstår problem.

Den inställning som Svenska Transportarbetareförbundet gav uttryck för i affären med Joakim Widell avslöjar kanske varför det är så. Fördomarna från den högsta ledningen, om att vi som kristdemokrater skulle driva ”en anti-facklig politik i regeringsställning”, måste ställas mot det faktum att Kristdemokraterna står bakom den svenska modellen, värnar LAS och vill se en stark fackföreningsrörelse.

Vi vill stärka den fackliga rörelsen och stå upp för den svenska modellen där fler beslut tas mellan parterna och där politiker lägger sig i mindre. Vi skriver bl.a. så här i ett av de beslut vi tog på rikstinget 2010: ”att i samråd med arbetsmarknadens parter genomföra en bred översyn av vad i den arbetsrättsliga lagstiftningen som kan överföras till att regleras i avtal mellan parterna. Syftet är att stärka den svenska modellen där arbetsmarknadens spelregler bestäms genom avtal mellan arbetsmarknadens parter.”

Men innan en sådan bred översyn kommer att vara genomförd och för att få en bättre arbetsmarknadsmodell tror vi att det finns en del att göra för att stärka de institutioner som finns för att arbetsmarknadens funktionssätt ska fungera på ett optimalt sätt men också för att arbetstagare ska känna trygghet. Vi tycker det är viktigt att framförallt många småföretagare vågar anställa och då krävs en bättre flexibilitet på arbetsmarknaden. Vi föreslår följande:

a. Arbetslöshetsförsäkringen

Även om avgiften till a-kassan höjts har de skattesänkningar som skett genom bland annat jobbskatte-/förvärvsavdraget vida överstigit dessa höjningar. Höjningarna betalas också endast av de med arbete.

Ersättningen är oförändrad för de med låga löner de första 200 dagarna av arbetslöshet och sänks sedan med 10 procentenheter, och ytterligare en gång efter ännu 100 dagar till 65 procent. Har man barn under 18 gäller istället 80 procent under 300 dagar och därefter 70 procent.

Utifrån de inkomstförstärkningar som regeringens reformer lett till, borde inte så många ha lämnat a-kassorna som nu skett. Här måste regeringen ta på sig ansvaret för att inte ha kommunicerat tillräckligt tydligt. Samtidigt måste kritik också riktas mot bl.a. LO och Socialdemokraterna för den skrämselfpropaganda de ägnat sig åt. Relativt andra grupper tillhör LO:s medlemmar de som främst tjänar på jobbskatteavdraget och därför borde LO

dels vara positiva till det, dels visa på att det därmed finns ekonomiskt utrymme att kvarstå i a-kassan.

Här har dock LO prioriterat annorlunda.

Under hösten 2009 vände utvecklingen för a-kassorna, som därmed fick 34 500 fler medlemmar under 2009. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) uppger på sin hemsida iaf.se att a-kassorna hade 3 358 000 registrerade medlemmar i november 2009, vilket var ungefär 1 900 (+0,06 procent) fler registrerade medlemmar jämfört med oktober 2009. Från november 2008 till november 2009 ökade antalet registrerade medlemmar i arbetslöshetskassorna med 39 000 (+1,2 procent) personer.

Detta innebär att a-kassorna hämtar igen delar av medlemstappet som var som störst under första halvåret 2007. I spåren av den djupa industrikrisen fortsätter dock a-kassorna knutna till fackföreningar som IF Metall att förlora medlemmar. Under 2009 tappade IF Metalls a-kassa 18 000 medlemmar, eller närmare sex procent av medlemmarna. Men det finns också vinnare, såsom Akademikernas a-kassa som fick 27 000 fler medlemmar.

Via hemsidan jobbskatteavdrag.se går det att se vad skattesänkningarna och höjningarna av a-kasseavgifterna inneburit för exempelvis följande yrkesgrupper:

Yrke	Lön	Fackförening	Skattesänkning efter avg till a-kassan 2007	Skattesänkning efter avgift till a-kassan 2009
Vårdbiträde	21 900	Kommunal	548	1 474
Metallarbetare	25 600	Metall	657	1 438
Sjuksköterska	27 200	Akademikernas	907	1 886
Gymnasielärare	28 600	Lärarnas	953	2 167

Det blir mycket tydligt att både vårdbiträdet, metallarbetaren, sjuksköterskan och gymnasieläraren har fått väsentliga belopp mer i plånboken även efter att den höjda avgiften till a-kassan är betald. Argumentet som LO och Socialdemokraterna för fram att människor lämnade a-kassan eftersom de ”inte längre hade råd” – är inget annat än att vilseleda folk.

Arbetarna i Sverige har fått det bättre med Alliansregeringen, och det är vi stolta över. Samtidigt ser vi det som problematiskt att så många lämnat a-kassan. När ekonomiskt utrymme finns bör man överväga att något sänka taket för avgiften till a-kassan. Det skulle kunna påskynda tillströmningen till a-kassan.

En beräkning som gjorts av Riksdagens utredningstjänst visar att om taket för arbetslöshetsavgiften sänktes från 300 kronor till 250 kronor skulle detta innebära en minskning av statens intäkter med knappt 50 miljoner år (2010). Om taket sänks från 300 kronor till 200 kronor minskar statens intäkter med knappt 100 miljoner kronor (2010).

Dessutom måste vi ha ett system där taket i a-kassan justeras i takt med prisökningarna, på samma sätt som det fungerar i sjukförsäkringen.

Vi vill

- att möjligheten till en sänkning av taket för a-kasseavgiften ses över när det ekonomiska läget så medger,

- att taket i arbetslöshetsförsäkringen räknas upp årligen med prisbasbeloppet. När ekonomin så medger bör det övervägas om man kan göra en ytterligare sänkning av kostnaderna för medlemskap i arbetslöshetsförsäkringen.

- att medlemskap i en arbetslöshetsförsäkring ska bli obligatoriskt på samma sätt som medlemskap i sjukförsäkringen är obligatorisk. Huvudmannaskap för a-kassorna bör kvarligga hos de fackliga organisationerna. Ett statligt administrerat alternativ, typ Alfa-kassan, ska finnas..

- att en ekonomisk kompensation bör införas för den som får vänta oacceptabelt lång tid på att få sin a-kasseersättning.

b. LAS-försäkring

För många är arbetsrätten synonymt med Lagen om anställningsskydd (LAS), och då i synnerhet turordningsreglerna, där principen sist in-först ut gäller. Det betyder att den som anställts senast är den som också sägs upp först.

Kristdemokraterna menar att LAS har fått oförtjänt dåligt rykte i den svenska debatten. LAS är i själva verket en tämligen flexibel lagstiftning där parterna själva kan komma överens om vilken ordning som medarbetarna ska sägas upp i, när det är aktuellt. LAS är viktigt för den anställdes trygghet.

I dag bejaktar även Socialdemokraternas partiledare undantaget från turordningsreglerna för två anställda – nyckelpersoner – på småföretag med maximalt 10 anställda. Mona Sahlin erkänner också att detta kommit att bli en symbolfråga, och att regeln inte är ett problem i realiteten.

Kristdemokraterna vill utveckla LAS på två sätt. Dels genom att detta undantag inte bara gäller de mindre företagen. Vi vill alltså slopa gränsen för hur många anställda företaget ska ha för att göra undantag för två nyckelpersoner. 4 av 10 företagare anser att de skulle vara mer benägna att anställa om undantaget utökades. Det finns inte heller någon logik varför gränsen ska gå just vid 10 anställda, men självklart har regeln mest betydelse ju mindre företaget är.

Vi vill:

- att undantaget i turordningsreglerna i LAS utvidgas, så att två nyckelpersoner kan undantas oavsett hur många anställda ett företag har.